

Tomasz Andrzejewski

Miejscowości powiatu nowosolskiego. Rys historyczny,

Nowa Sól 2004, ss. 251

Historia regionalna cieszy się w ostatnich latach coraz większym zainteresowaniem. Skutkuje to coraz większą liczbą publikacji popularnonaukowych, których celem jest dotarcie do jak najszerszego grona odbiorców. Doskonale wpisuje się w ów nurt kolejna książka Tomasza Andrzejewskiego. Napisana bardzo przejrzystym, zrozumiałym językiem jest, jak zaznaczono we wstępie, pierwszą próbą zaprezentowania dziejów wsi powiatu nowosolskiego. Autor nie ograniczył się do zebrania stosunkowo skąpego i rozproszonego materiału opublikowanego, ale także przeprowadził własne badania oparte na szerokiej bazie źródłowej. Niestety, brak aparatu naukowego nie pozwala na pełną ocenę wkładu własnego autora w badania nad historią regionalną. Książka składa się ze wstępu i dwóch rozdziałów oraz trzyczęściowego aneksu, który z nieznanых przyczyn został potraktowany w spisie treści jako kolejny rozdział. Rozdział pierwszy przedstawia zarys dziejów tego obszaru od czasów najdawniejszych do dnia dzisiejszego i stanowi tło wydarzeń historycznych dla dziejów poszczególnych miejscowości opisywanych w kolejnej części pracy. Rozdział drugi stanowi główną część pracy, przedstawiając – w kolejności alfabetycznej – historię poszczególnych miast wsi i przysiółków powiatu nowosolskiego. Pod obecną nazwą opisywanej miejscowości znajdujemy jej nazwy historyczne wraz z datami występowania. Ta cenna informacja winna być chyba jednak wyjaśniona we wstępie lub, jeszcze lepiej, przy pierwszym pojawieniu się, bowiem osobom mniej obytym w publikacjach naukowych dane te mogą wydawać się niezrozumiałe. Następnie w sposób przyjazny dla odbiorcy Autor zapoznaje czytelnika z dziejami danej miejscowości, unikając równocześnie zbytecznego uszczegóławiania i omawiania poszczególnych faktów, dążąc do

encyklopedyzacji ujęcia. Znaczna większość wsi i osad zostało przedstawionych wraz z materiałem ilustracyjnym, z czego największą wartość mają niewątpliwie zdjęcia, ryciny i widokówki przedwojenne. Jak pokazuje jednak nasza rzeczywistość, także ostatnie zdjęcia mogą zawierać cenne informacje, czego przykładem jest zdjęcie pomnika św. Jana Nepomucena znajdującego się w Oryniu (s. 167), którego stan w chwili obecnej jest już znacznie gorszy. Wspomniany wyżej aneks składa się z trzech części: 1. polsko-niemieckiego i niemiecko-polskiego słownika nazw miejscowości; 2. spisu zmian nazw miejscowości po 1945 r.; 3. danych statystyczno-heraldycznych gmin powiatu nowosolskiego. Pracę kończy bibliografia z podziałem na wydawnictwa źródłowe, kartograficzne oraz opracowania.

Praca została wydana starannie i wrażenia tego nie psują nieliczne literówki (np. Stupułów zamiast Stypułów). Praca stanowi doskonały punkt wyjścia do prowadzenia dalszych badań naukowych i opublikowania już czysto naukowej monografii tego obszaru. By tak się stało, konieczne są jednak oprócz aparatu krytycznego także szerokie badania archiwalne. W związku z zamieszczonymi ilustracjami, nasuwa się uwaga, czy nie można było dołączyć do opisu każdej miejscowości jeszcze kilku zdań na temat ocalałych zabytków, które poszerzyłyby jedynie zakres informacji dla zainteresowanego czytelnika. Zbyt często bowiem nawet żyjąc w pobliżu zabytku nie zdajemy sobie sprawy z jego historycznego znaczenia. Jest to jednak tylko sugestia, a nie zarzut.

Muzeum Miejskiemu w Nowej Soli należą się słowa uznania za prowadzoną działalność wydawniczą propagującą historię regionalną.

Zebranie i uzupełnienie materiału historycznego dotyczącego całego powiatu (125 miejscowości) wymagało niewątpliwie od autora wiele wysiłku. Efekt końcowy był jednak tego wart. Ukazała się na rynku kolejna publikacja obowiązkowa dla miłośników historii regionalnej.